

کنفرانس جهانی مبارزه با نژادپرستی، گامی در راستای جنبش جهانی ضد سرمایه‌داری!

داریوش ارجمندی

از روز شنبه ۱۰ شهریور برابر با اول سپتامبر ۲۰۰۱، به ابتکار سازمان ملل متحد، کنفرانس جهانی علیه نژادپرستی، با شرکت نمایندگان بیش از ۱۵۰ کشور جهان، در شهر "دوربان" در آفریقای جنوبی، آغاز بکار کرد. کوفی عنان، دبیرکل سازمان ملل متحد، در سخنان افتتاحیه خود، با اشاره به جنایات دولت اسرائیل علیه مردم فلسطین گفت: "نسل‌کشی یهودیان در جریان جنگ دوم جهانی، فاجعه‌ای است که هرگز نباید از حافظه بشریت پاک شود، اما هم‌زمان، نمی‌توان از این فاجعه، به‌عنوان توجیهی برای اعمال دولت اسرائیل علیه مردم فلسطین، هم‌چون تحریم، تبعیض نژادی، اشغال نظامی و قتل و جنایت، بهره‌برداری کرد."

سخنان کوفی عنان با استقبال و کف‌زدن‌های ممتد شرکت‌کنندگان در کنفرانس روبرو شد. درهمین حال، در بیرون از سالن محل برگزاری کنفرانس نیز، هزاران نفر، با برگزاری تظاهرات ضمن محکوم کردن جنایات رژیم اسرائیل، خواهان پایان دادن به اشغال مناطق فلسطینی از سوی نیروهای نظامی اسرائیلی شدند. سخنران بعدی، "تابو ام‌بکی" رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی بود که با اشاره به تجارب تلخ مردم کشورش از دوران برده‌داری و آپارتاید، به انتقاد از استعمار پرداخت و گفت که "میلیاردها نفر از انسان‌های جهان، در اثر استعمار، برده‌داری و نژادپرستی، هم‌چنان در وضعیت فلاکت‌باری زندگی می‌کنند."

سخنان ام‌بکی و کوفی عنان، بر بار نگرانی‌های تاکنونی دولت‌های آمریکا و اسرائیل از عواقب کنفرانس، افزود. یادآوری می‌کنیم که در آستانه برگزاری کنفرانس "دوربان"، تعدادی از دولت‌های عربی خواهان صدور قطع‌نامه‌ای در محکومیت سیاست‌های نژادپرستانه اسرائیل علیه مردم فلسطین شده بودند. از سوی دیگر، چند دولت آفریقایی نیز، خواهان محکوم کردن نقش کشورهای اروپایی و آمریکا در به‌بردگی کشیده میلیون‌ها انسان سیاه‌پوست شده‌اند. دولت‌های آفریقایی براین باورند که آمریکا بطور سیستماتیک در ایجاد و پرورش برده‌داری مدرن نقش داشته‌است. براین اساس، این دولت‌ها خواستار آند که دولت آمریکا، و هم‌زمان، تمامی دولت‌هایی که در دوران معاصر به‌نوعی از برده‌داری بهره‌برده‌اند، به پرداخت غرامت به بازماندگان بردگان و دولت‌های آفریقایی محکوم شوند.

روشن است که چنین خواسته‌هایی، مستقیماً با منافع سیاسی-اقتصادی اسرائیل و آمریکا در تضاد بوده و از همین رو، این دو دولت، از همان مراحل اولیه تدارک کنفرانس، به اشکال مختلف به کارشکنی در کار آن برخاستند. بعنوان نمونه، آمریکا و اسرائیل از اعزام هیئت‌های بلندپایه نمایندگان به کنفرانس خودداری کرده و تهدید کرده‌اند که در صورت صدور قطع‌نامه‌های نامطلوب، اجلاس را ترک کرده و خود را متعهد به پذیرش عملی تصمیمات کنفرانس نخواهند دانست.

به هر رو، هدف کنفرانس دوربان، یعنی ریشه‌یابی راسیسم و نژادپرستی و راه‌های مقابله مؤثر، حتی اگر در فرم و با فرمول‌بندی‌های ملایم نیز دنبال شود، بناچار سمت و سویی انتقادی نسبت به سیستم سیاسی اقتصادی حاکم در جهان، یعنی نظام سرمایه‌داری خواهد داشت. بویژه اگر در نظر داشته باشیم که برخی از خواست‌های مطرح‌شده در آستانه این اجلاس، همان خواسته‌های جنبش نوین ضد سرمایه‌داری است. به‌عنوان نمونه، فعالین جنبش غرامت‌طلبی از دولت آمریکا، بر این نکته تأکید می‌کنند که امروزه اگرچه برده‌داری رسماً ملغی شده، اما سیستم سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی موجود، هم‌چنان به سیاه‌پوستان به‌مثابه برده برخورد می‌کند و آن‌ها را از امکانات برابر با سفیدپوستان در عرصه‌های گوناگون، محروم می‌نماید. همین نکته، مورد تأیید اسقف دژموند توتو، برنده جایزه صلح نوبل و از سازماندهندگان کنفرانس دوربان نیز، هست. اسقف توتو براین باور است که یکی از راه‌های مناسب برای تغییر این شرایط نابرابر، بخشودن بدهی‌های دولت‌های آفریقایی به دولت‌های غربی می‌باشد. و این، همان خواستی است که مدت‌هاست از سوی فعالین جنبش ضد سرمایه‌داری جهانی نیز دنبال می‌شود.